

Øster Hornum Skole 1955 – 1980.

Skrevet 1980 af skoleleder Henry Sørensen.

I de lokale aviser kunne man først på året i 1953 læse, at Øster Hornum sogneråd havde vedtaget at centralisere skolevæsenet. Det betød nedlæggelse af de bestående skoler:

Øster Hornum	4 klasser med 2 lærere
Hæsum	2 klasser med 1 lærer
Guldbæk	2 klasser med 1 lærer
Volstrup	2 klasser med 1 lærer
Godthåb østre og vestre	4 klasser med 2 lærere

Som afløsere skulle oprettes af to nye centralskoler, én i Øster Hornum og én i Godthåb. Skoledistrikterne skulle gøres elevmæssigt ca. lige store, så de kunne passe til de nye skoler, der hver skulle have syv klasser og skulle betjenes af fem lærere, altså en nedsættelse af skoletallet fra seks til to, men en forøgelse af lærerstaben fra syv til ti.

Med denne vedtagelse var der sat et punktum for mange overvejelser af pædagogisk og økonomisk art havende sit udspring i skoleloven af 1937.

Ligesom skoleanordningen af 1814, der kom til verden efter ca. 25 års kommissionsarbejde, så dagens lys under meget trange kår, kom en katastrofe - 2. verdenskrig - til at forhale gennemførelsen af 37-loven. Med indførelsen af sløjd, husgerning og gymnastik, tre økonomisk krævende fag, til badelokaler og udstyr (samt undervisningsmateriale) kolliderede de økonomiske synspunkter med de pædagogiske mundende ud i diskussioner: Små skoler contra store skoler.

I første omgang gik de små skoler af med sejren. Der blev af sognerådet i 1940 vedtaget en ny skolestruktur til opfyldelsen af kravene fra 37-loven. De førnævnte små skoler skulle udbygges med gymnastiksale medens sløjd og husgerningsundervisningen skulle centraliseres i Øster Hornum og Godthåb skoler. For yderligere at understrege de små skolers fortrin, blev det vedtaget at bygge forskoler i Molbjerg og på Tranten.

Man var så vidt med gennemførelsen af denne vedtagelse, at man havde påbegyndt udbringning af materialer til nogle af skolerne og endog så småt påbegyndt arbejdet i Hæsum.

Efter indstillingen af det vedtagne skoleprojekt optoges lidt efter lidt igen diskussionen om skolestrukturen, og omkring 1952 var den ny indstilling modnede til vedtagelse af en skoleordning med to syvklassede skoler, efter at et forslag om en fuldstændig centralisering af skolevæsenet med én skole i kommunen - beliggende øst for Øster Hornum - ikke havde vundet gehør.

Efter nogle hektiske møder og rejser til ministeriet i København for at sikre godkendelse af forslaget om tilladelse til at opføre skolerne, blev der givet grønt lys, foreløbig til opførelse af den ene af de syvklassede skoler: Øster Hornum.

En spænd indstilling om lodtrækning mellem de to byer blev afvist, og at forholdene var på bristepunktet i Øster Hornum skole ses også let af nedenstående tal fra 13. september 1955, altså umiddelbar før flytningen til den ny skole:

1. klasse	25 elever	(1. årgang)
2. klasse	32 elever	(2. og 3. årgang)
3. klasse	42 elever	(4. og 5. årgang)
4. klasse	29 elever	(6. og 7. årgang)
I alt	138 elever	

Der blev undervist af én lærer og én lærerinde, hver med 40 ugentlige undervisningstimer á ca. 50 min. samt pligt til at fyre i kakkelovnene om vinteren. Det kunne i den kolde tid give op til to timers arbejde før undervisningens begyndelse.

I 1954 påbegyndtes opførelsen af den ny skolebygning samt skolelederboligen, og de stod færdige til brug ca. 1. oktober 1955 med indvielse den 4. oktober 1955. For projekt og opførelse stod arkitekt Rudolf Rasmussen, Nørresundby, medens det praktiske arbejde for størstedelen overlodes til de solide og dygtige lokale håndværksmestre:

- Murermestrene Anders Jørgensen og Jakob Thrysoe, Øster Hornum.
- Murermester Elmer Jensen, Godthåb, (skolelederboligen).
- Tømrermestrene brdr. Ove og Carl Haase og snedkermester Robert Rasmussen, Øster Hornum.
- Smedemester Anders Lassen.
- Malermester Hovgaard.
- Installatør A. Haddon Nielsen.

Resultatet: En noget forældet skole-type, men en stærk og velbygget bygning, der nu i 25 år har bevist sin duelighed til formålet. Arkitekten pralede af, at han havde lavet 25 skoler, og sikkert efter samme læst. Lidt ondsksfuldt fortaltes det, at da han kort tid efter stod for opførelsen af Klokkerholm skole (indviet 1956) og håndværkerne derfra rykkede for specialtegninger blev der fra arkitektkontoret svaret, at de skulle komme omgående, hvorefter man tog tegningerne fra Øster Hornum skole, ændrede "Øster Hornum skole" til "Klokkerholm skole" og så var det tegnearbejde udført og tjent.

Ved indvielseshøjtideligheden den 4. oktober 1955 markeredes sammenlægningen af de gamle skoler i Øster Hornum og Hæsum på den måde, at eleverne fra de to skoler mødtes ud for den nye skole og i samlet flok, bærende det af børnene skænkede flag i spidsen, fulgtes de ad til skolen. Efter flaghejsningen foregik selve indvielseshøjtideligheden i den lange gang i stueetagen. Børnene stod bogstavelig talt som sild i en tønde i gangen hen til skolekøkkenet, mens de indbudte gæster sad i gangen øst for trappepartiet, hvor talerne blev holdt. Efter indvielsen samledes man til kaffebord i forsamlingshuset, hvor der selvfølgelig blev holdt flere taler. Kun en enkelt detalje herfra: Arkitekten erkendte, at han havde lært meget af de dygtige Øster Hornum-håndværkere

Et skår i glæden var det, at Godthåb ikke havde fået sin nye skole. Der skulle gå ca. fire år inden den fulgte efter. Et gode kom der dog ud af ventetiden. Arkitekt R. Rasmussen blev købt ud af byggeriet og en anden arkitekt skabte en lav skolebygning, der bedre passede ind i helheden end den Rasmussenske højborg ville have gjort - dens udmærkede indvendige egenskaber ufortalte.

Når jeg et par steder skriver, at forholdene i 1815 og 1970 lignede hinanden derved, at en skole dækkede hele sognets skolevæsen, burde jeg nok have skrevet en kommunal skole. Der skete nemlig det i Guldbæk skoledistrikt, da den nye skole i Godthåb endelig blev en realitet i 1959, at en kreds af beboerne dannede en friskole og købte den tidligere kommuneskole til formålet. Elevtallet (20-25) i frisko-

len, der udelukkende tog af den del af eleverne, der var tiltænkt Godthåb skole, bevirkede at Godthåb skole fik et lavere elevtal end beregnet og en tid var lige ved at blive omdannet til en 6-klassem skole.

Øster Hornum skoledistrikt.

Medens der ikke kan herske ret megen tvivl om, at udviklingen i Øster Hornum sogn havde sit udgangspunkt i Øster Hornum by, og at det var i Øster Hornum kirke at hele sognets befolkning skulle samles såvel til gudstjeneste fra 1172 som til den første spæde undervisning, der begyndte få år efter reformationen, er det straks vanskeligere at fastslå, hvornår det egentlige skolebyggeri kom i gang. I denne forbindelse skal blot anføres, at den første skolestue helt givet har stået ved kirken i Øster Hornum og haft degnen som underviser, og at der i løbet af 1800-tallet skete mange omlægninger af skoledistrikterne, men at man fra 1917 havde de skoler med tilhørende skoledistrikter, som blev nævnt i indledningen. Det bør dog bemærkes, at den omtalte Godthåb østre skole først blev medregnet i Øster Hornum kommune efter 2. verdenskrig. Den lå altså i Svenstrup sogn og hed dengang Svenstrup vestre skole.

Fra 1917 - 1955 bestod Øster Hornum skoledistrikt af følgende områder:

1. Øster Hornum by og tilhørende jorder.
2. Abildgårdene samt beboerne på Abildgårds mark.
3. Hornumgårds parceller og Hornumgårds mark.
4. Frendrupgård og den vestlige del af Molbjerg. (Børn fra de østre ejendomme gik en tid til Volstrup).

For dem der undrer sig over, at det gængse navn "Tranten" ikke anvendes kan det ses, at det er fordi dets udstrækning ikke kortmæssigt er fastlagt og tillige, fordi dets oprindelse og betydning er ukendt. Tranten dækker vel i daglig tale først og fremmest udstykningerne fra Hornumgård fra o. 1795 og udstykningsejendommene fra Abildgård fra o. 1930 samt de yderste ejendomme på Estrup mark, som imidlertid hørte til Hæsum skoledistrikt.

Den nævnte store ændring kom i 1955, idet der dog allerede omkring 1953 begyndte at gå opløsning i Volstrup skoledistrikt. Da lærer Woller flyttede fra Volstrup, blev embedet ikke besat, men betjentes af en vikar, indtil det tillodes, at embedet blev hvilende, indtil etableringen af de to ny syvklasede skoler i Øster Hornum og Godthåb blev i stand. I den mellemliggende tid overlodes det til forældrene selv at bestemme, om de ville sende børnene i Øster Hornum eller Godthåb skole.

Ved omlægningen i 1955 blev følgende områder lagt til Øster Hornum skoledistrikt:

1. Hæsum skoledistrikt, bestående af Hæsum og Estrup byer med tilhørende marker.
2. Molbjerg østlige del.
3. De sydlige ejendomme i Volstrup skoledistrikt (Volstrup by hørte til Godthåb skole).
4. Ejendommene mellem Guldbæk by og Øster Hornum by fra Guldbæk skoledistrikt.

- Læserne bedes venligst bemærke, at det er dette skoledistrikt, der har eksisteret i 25 år og derfor omtales særligt.

Ved kommunalreformen af 1970 gennemførtes den næste store omlægning. Efter at Godthåb by med Lille Volstrup, to gårde i Volstrup plus den nordligste gård i Guldbæk var indlemmet i Aalborg kommune, blev resten af den del af Øster Hornum sogn, der hører til Støvring kommune lagt under Øster Hornum skole, og da endelig i 1978 at Godthåb kirkedistrikt blev udskilt fra Øster Hornum sogn og dannede egen sognekirke og eget sogn, var vi faktisk i samme situation som i slutningen af 1700-tallet, at hele sognet betjentes af én kirke og én skole.

En lille forskel mellem nuværende skole- og kirkedistrikt er der dog, idet de kommunale myndigheder i 1970 fandt det betimeligt at indlemme beboerne langs Hovhedevej i Støvring skoledistrikt, medens de stadig hører til Øster Hornum sogn.

Det er dog ikke blot de ydre rammer, der har ændret sig i tidsrummet 1955 til 1980. Det udprægede landdistrikt med jævnt store gårde og mange husmandsbrug så i 1955 ud til at hvile trygt i sig selv, og

de enkelte røster, der påpegede, at skolen var bygget uden udvidelsesmuligheder, forstummede hurtigt over for det argument, at det var der ikke udsigt til at være behov for de næste par hundrede år. Når vi selv sagt undtager de store udstykninger til villakvarterer ved Øster Hornum og Guldbæk, er der ikke sket nævneværdige bolig-mæssige ændringer i landområderne, ja, selv i den gamle bykerne, er der ikke sket de store forandringer. Af de ved udskiftningen i 1814 ti gårde var der i 1955 fem tilbage i byen. Den ene, byens nordligste matr. nr. 8, men med sin hovedparcel øst for byen, måtte først afgive jord til den ny skole, siden til byudviklingen af erhvervsjord, betonvarefabrikken og matr. nr. 6 er nedlagt og har afgivet jord til området ved Fyrrebakken og bygningerne skal jævnes med jorden i oktober måned dette år (1980). Der var endnu i 1953 – 1955 noget hyggeligt landligt over Øster Hornum by (med minderne tilbage til byhyrdens kvægdrift) når f.eks. Anders Øland trak sine velfodrede køer gennem byen til og fra græsning på de områder, hvor nu børnene tumler sig i frikvartererne og hvor Herluf Engemann's buldrende maskiner danner de mange forskellige elementer af beton.

Forandringer:

I enhver virksomhed er der altid særlige tidspunkter, hvor der er særlig spænding på. I skolens liv er det især starten og afslutningen, der giver nerver.

For 25 år siden var der spænding indtil den første skoledag i det nye skoleår. Selvfølgelig havde vi spurgt: "Kender I nogen, der skal i l. klasse", og på den måde var vi lidt orienterede, men der var ikke noget, der hed indskrivning, så det endelige svar fik vi først, når forsamlingen af børn og forældre mødte op den første skoledag.

Mangen en mor mødte med blanke øjne, især når det var den første, der skulle sendes ud i verden. Jeg følte ofte lyst til at trøste dem og kunne aldrig finde bedre begyndelse til l. "time" end at begynde med Grundtvigs salme nr. 4 i Den Danske Salmebog, og hvor især linierne fra vers 4: "Hvert dit værk er stort vidunder" og fra vers 7: "Se fra dine drivehuse i det fri, hvor storme suse, poder plantes ud"; følte som skrevet til lejligheden og var som skabt til at mildne overgangen fra hjemmets beskyttende varme til den barske tilværelse i skolestuen og legepladsen. – Alt for ofte glemmer vi (lærerne) sikkert, at børnene er tvunget til at være der, mens vi går ind til skolens tilværelse af fri vilje. Jeg har tit sagt, at skulle jeg have et skriftsted over mit skrivebord, skulle der stå: "Husk du har selv været dreng", men desværre har jeg af og til glemt det. Vi må jo, selvom vi ikke så gerne vil erkende det, huske, at det er unaturligt at bringe børnene til at sidde på skolebænk år ud og år ind. Jeg har altid syntes, at den sundeste tilværelse fandtes i de små husmandshjem, hvor alle familiens medlemmer "i lyst og nød" var tvunget ind i et frugtbart fællesskab. - Nå, nu faldt jeg vist lidt uden for emnet.

Tilbage igen: I dag foregår indskrivningen ca. ½ år før børnene skal begynde i skolen, og det kan nok tage lidt af forventningens glæde fra dem, når de først skal begynde ud i en for dem fjern fremtid. Selv et kvarter kan jo i den alder forekomme som en evighed. I Øster Hornum forsøger vi allerede at få en god snak med forældrene ved indskrivningen, med det formål at hjælpe de små på bedst mulig måde, selvfølgelig især hvor der er særlige vanskeligheder, der skal afhjælpes - helst så hurtigt som muligt.

Mens der ved afslutningen af de enkelte skoleår ikke er den store forskel fra 1955 til 1980, selvom ordvalget måske kan sige en del - 1955: Eksamen over årsprøve til afslutning i 1980, er der sket en epokegørende udvikling for børnene ved afslutningen af 7. skoleår.

Da skolefædre i 1814 ved lov fastslog, at børnene var undervisningspligtige fra deres 7. til deres 14. år; 6 - 7 år – anede de ikke, at denne lov først skulle ændres over 150 år senere. Vel kom der love om videregående undervisning som f.eks. om præliminæreksamen 1881 og almueskoleloven af 1903, om mellem og realskoleundervisningen, men for det første var skolerne kun et tilbud til videreuddannelse og for det andet var det kun de store kommuner i købstæderne, der havde midler til at drive disse skoler, forblev landsbybørnene stedbørn til kommunalreformen indførte ensartede undervisningstilbud til alle børn.

Hvis en elev fra landet ønskede en videregående uddannelse, gik vejen over den nævnte købstadsskole eller private realskole - for børn fra Øster Hornum: Nibe Realskole eller f.eks. kostskolen i Vebstrup. Inden optagelse i Nibe Realskole skulle eleverne gennem en prøve, og selvom man bestod prøven, kunne man kun blive optaget, hvis byens egne elever ikke optog alle pladser. Disse prøver, der

afholdtes på den fremmede skole med lærere, der var helt ukendte for vore elever, var meget belastende for eleverne såvel som for forældrene, men kunne skam også godt give mavekneb til de hjemlige lærere. Som regel havde vi jo i forvejen taget os kærligt af dem i form af ekstraundervisning og prøver i almindelighed uden økonomisk gevinst, men glæden over veloverstået prøve, når den lykkedes, var også "alle pengene værd".

Elever fra Øster Hornum Skole udskrevet til Nibe Skole:

	Til realafdeling:	Til 8. klasse:
1955	2	
1956	5	
1957	5	
1958	5	
1959		
1960		
1961	3	3
1962	8	12
1963	11	3
1964	8	2
1965	12	5
1966	10	10
1967	10	5
1968	13	3
1969	8	5

I den næste fase i udviklingen var det imidlertid læreren og ikke eleven, der kom på pinebænken. Prøverne blev afskaffet, og det var nu udelukkende lærerens udtalelse, der var afgørende for om eleven kunne optages i eksamensafdelingen eller ej. Af en elevflokk på f.eks. 20 var det selvfølgelig let at udpege en stor del som "velegnede" og en mindre del som "ikke egnede" men tilbage var gerne en to-tre stykker, som kunne give mere end mavekneb hos læreren. Der var - foruden det altovervejende hensyn til eleven - også et kollegialt hensyn at tage.

Det hilstes derfor som en befrielse, da den næste forordning kom: Afgørelsen af et barns placering i skolen ligger hos forældrene - efter vejledning hos barnets lærer.

Men der var mere i posen til eleverne fra 7. klasse. Mens det endnu i slutningen af halvtredserne var mest almindeligt, at eleverne kom ud i praktisk arbejde efter 7. klasse, blev der i tresserne givet tilbud til eleverne om frivilligt at fortsætte undervisningen i 8. klasse, og i de følgende år, blev det almindeligt, at de fleste elever gik i realafdelingen eller tog en 8. og 9. klasse.

Det følte derfor af mange som noget overflødigt, ja direkte forkert, da lovgiverne indførte den niårige undervisningspligt med mulighed for at kunne tage et frivilligt 10. skoleår. Sådan er stillingen for eleverne i 1980, men vi har lidt mere skolehistorie fra begyndelsen af vor 25 år.

Med indførelsen af det frivillige 8. skoleår blev kommunerne forpligtede til at tilbyde eleverne en sådan undervisning. Det førte til en slags skoleforbund med Nibe kommune, sådan at eleverne skulle undervises på Nibe skole. Et fortræffeligt samarbejde mellem Nibe og Øster Hornum skoler videreførtes og udbyggedes herved, og det varede ved til 1970, da Øster Hornum skole fik sin nuværende egen overbygningsskole placeret i Suldrup, og en historisk begivenhed af rang var hermed fuldbyrdet - lige undervisningsmæssige vilkår for alle børn uanset om de boede på land eller i by.

Elevtal og personalet.

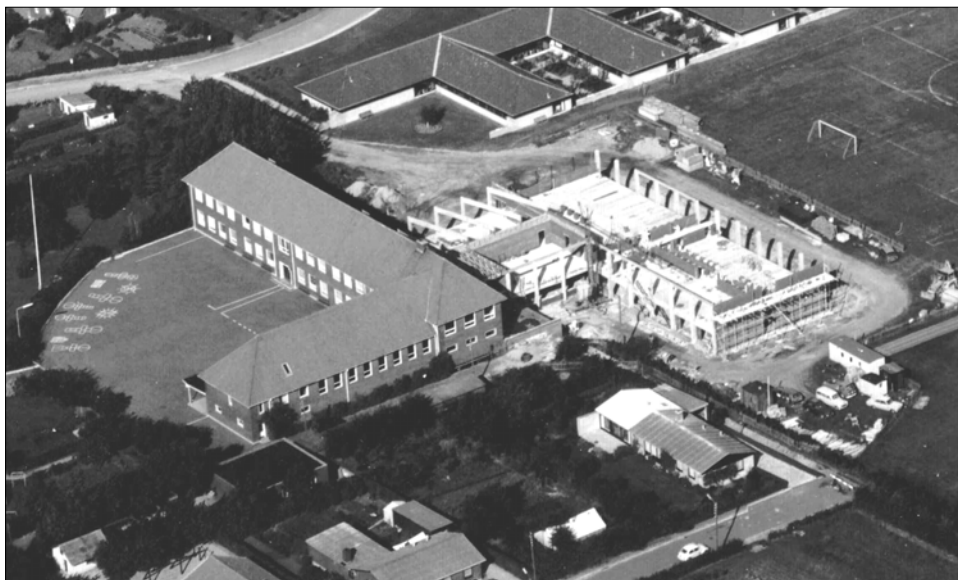
En skole står og falder med sit elevtal. Selvfølgelig. Selvom der fra 1955 til 70 ikke ændredes i skole-distriktet faldt børnetallet fra 168 i 1956 til 114 i 1964-65. Årsag: Fraflytning, generationsskifte, og tilfældigheder (alle tallene kun l. - 7. skoleår).

Ved indlemmelsen af Guldbæk/Volstrup-områderne i 1970 steg elevtallet fra 120 til 148 og herfra og til 1978 steg elevtallet gradvist til 241 for nu på det sidste igen at vise faldende tendens. Årsagen til de sidste års stigende børnetal er imidlertid let at påvise: Opbygningen af de store villakvarterer i Øster Hornum og Guldbæk.

Med et stigende elevtal øges behovet for lokaler, lærere og rengøringspersonale. Forøgelsen af lærere fra fem i 1955 til femten i 1980 skyldes dog også en række andre faktorer, først og fremmest lærernes pligtige timetal, der er gået ned fra 36 over 32 - et enkelt år 28 - til de nugældende 27 undervisningspligtige timer pr. uge. De efterhånden noget lavere klassekvotienter forøgede også lærerbehovet og endvidere skaber de lærere, der går på nedsat timetal, et behov for ansættelse af flere lærere. Et område, der også kræver mange timer i dag, er specialundervisningen. Der har her siden 1955 været en overordentlig gunstig udvikling. Meget har ændret sig, siden hr. Gellert ene skulle betjene Aalborg amt til det psykologteam, vi nu har med sæde i Hobro.

Det lokalemæssige.

Med oprettelse af den første parallelklasse i 1970 begyndte det for alvor at knibe med plads. Heldet fulgte os i første omgang, idet Klara og Jakob Rams fraflyttede pedellejligheden, og så blev dér indrettet et klasselokale. I 1971 skærpedes lokalebehovet yderligere p.g.a. oprettelsen af den første børnehaveklasse. Der måtte ikke bygges til skolen, men en nybygget villa på Degnevang 1, var yderst velegnet til formålet, og da der ydermere var plads til et klasselokale, var vi forholdsvis velhjulpne.

Der ansattes i disse år flere og flere medhjælpere til rengøring, og da den nye fløj blev indviet i 1976, var der i alt otte rengøringsassistenter. Bygningen af den ny fløj, der stort set fordoblede skolens areal, er ikke rigtig blevet historie endnu, men en enkelt ting vil jeg dog gerne fremføre, da der hele tiden drages

sammenligning, her altså mellem byggeriet i 1955 og 1976. I 1955 blev lærerne ikke taget mere med på råd, end man var nødt til. I 1976 var lærerne med i hele arbejdsgangen. Faglærere fik overladt en sum penge og skulle selv forestå indretningen af lokalerne. Et par af os var med til samtlige byggemøder, og vi blev hver gang taget med på råd. Det var en dejlig ting at være med til.

I 1980 passer behov og lokaler godt sammen, vi bruger dog stadig den gamle pedellejlighed. Degnevang 1 som vi igen brugte for et par år siden, er nu indrettet til fritidshjem, og sidste skud på stammen er oprettelsen af skoletandklinikken i den gamle skolelederbolig, hvor der også blev plads til lægeværelse.

Med nedlæggelsen af skolelederboligen forsvandt den sidste tjenestebolig ved Øster Hornum skole. Et af resultaterne er, at lærerne nu bor meget spredt, syv bor slet ikke i skoledistriktet.

En anden institution er også forsvundet i dette tidsrum. I 1976 opsagde undertegnede stillingen som kirkesanger ved Øster Hornum kirke og skar derved et bånd over mellem kirke og skole, som havde bestået i århundreder. Hvis vi nøjes med at tage de, der har været skoleledere ved den kommunale skole og samtidig været kirkesangere og kirkebylærere i Øster Hornum ser ("degne")-rækken sådan ud:

- Jens Nielsen 1795-1832
- Jens Jensen 1832-1876
- Niels Peter Andersen Gade 1876-1883
- Jens Sørensen Mark 1883-1926
- Hans Christian Thuesen 1927-1952
- Henry Christian Sørensen 1953-1976

Må jeg til slut kort nævne en række ting fra 1955-80:

- Skolekørsel fra 1962
- Flytning af skoleåret i 1962 fra april til august
- Indførelse af 5-dages ugen maj 1969
- Oprettelse af telefon på skolen
- Ansættelse af sekretær i 1974
- Skolen administrerer selv sit budget fra 1975
- Udsmykningen af skolen. (Vi plejer at prale af, at Øster Hornum er den første landsbyskole, der har fået kunstnerisk udsmykning)

Aage Sørensens udsmykning fra 1956 i skolens trappeopgang

Og må jeg så erindre om, at der foruden den stab af mennesker, der til daglig holder skolen gående, findes en mængde flinke mennesker, der i skolenævn, skolekommission, skoleadministration, byråd o.s.v. yder en stor indsats til fremme af undervisningen.

Ja, det kan trygt fastslås, at dagens barn af Danmark har mange tjenere, og da der ved Øster Hornum skole findes et overordentlig interesseret og dygtigt personale, i Øster Hornum skoledistrikt en særdeles sund og positiv forældrekræds, og sidst men ikke mindst, at der er en dejlig levende børneflokk, borger alle parter godt for en lykkelig fremtid for vor kære skole.

Lykke til!

*Henry Sørensen
med venlig hjælp fra
Chr. Andersen.*

Øster Hornum skole 1955 til 1991

Som jeg husker det; erindringer fra Øster Hornum Skole 1955-1991

Skrevet 2005 af lærer Klara Rams

Året 1955 var et skelsættende år for mig. Det var det år, jeg afsluttede min skolekøkkenlæreruddannelse på Danmarks Lærerhøjskole, jeg blev gift med Jakob, og vi blev ansat på Øster Hornum skole.

Forud for det havde jeg taget lærereksamen på Aarhus Seminarium i 1953, og da havde jeg haft husgerning som speciale (linie-fag). Det var dog kun første halvdel af uddannelsen i husgerning, jeg kunne tage der. Anden halvdel skulle man dengang til København for at tage, og den varede ½ år. I 1954 traf jeg Jakob, og vi var begge i den giftefærdige alder, så derfor tog jeg til hovedstaden nytår 1954. Jeg mente, det var mest praktisk at få min uddannelse afsluttet, inden vi stiftede familie. Det viste sig siden at være den rigtige beslutning, da familien voksede ret hurtigt.

I 1950'erne byggede man skoler som man byggede kirker i det tolvte århundrede. Store rødstensbygninger skød som paddehatte op i det danske landskab. Også indeni var de forskellige fra de gamle skoler, idet der var faglokaler såsom fysik -, sløjd -, håndgerningslokaler og skolekøkkener. Men man havde glemt at tage misteltenen i ed. Der var nemlig ikke husgerningslærere nok, så nogle steder stod de nye fine køkkener ubrugte hen. Et sted ved jeg, at

lærerens kone begyndte at undervise, uden hun havde spor uddannelse, for de nye lokaler skulle jo gerne i brug. Det var dog ikke kun husholdningslærere, der var mangel på, men der var lærermangel i det hele taget, så det var en "fed" tid at være nyuddannet lærer på - man kunne vælge og vrage. Jeg husker, at der var masse af opslag på opslagstavlen på seminariet med tilbud om stillinger.

I Øster Hornum havde man også bygget en ny skole, men det anede jeg ikke noget om på det tidspunkt - ja, jeg anede ikke engang, at der var noget, der hed Øster Hornum. Da jeg var færdig i København fik jeg et vikariat (dem var der jo nok af), og Jakob og jeg giftede os. Vi kikkede så efter et sted, hvor jeg kunne blive lærer og Jakob kunne finde et passende arbejde. Det var let nok for mig at finde en stilling - det knob mere med Jakob. Enden på det blev, at vi satte en annonce i "Folkeskolen", hvori der stod noget om, at vi søgte et par stillinger, hvor jeg kunne undervise i husgerning, og hvor Jakob kunne blive pedel. Det gav pote, idet skolekommissionsformand pastor Knud Knudsen sendte os et brev, hvori han spurgte om, om vi kunne tænke os at se Øster Hornum skole, der skulle åbne til oktober. Det kunne vi.

Så en dejlig varm sommerdag i juli måned startede min far bilen og kørte sydpå med det nygifte par på bagsædet for at finde Øster Hornum. Da vi kom til Godthåb, fik vi ikke svinget fra til Øster Hornum, så vi kom ned gennem Ridemands Mølle, hvor vi syntes, der var meget kønt. Men vi kom til vort mål, hvor vi besøgte skolen, som var under opførelse, og talte med præsten. Vi havde taget madpakker med, og dem indtog vi oppe på Katbakken, og så var vi solgt til Øster Hornum. Nu var det spændende om skolekommissionen og sognerådet ville ansætte os. En pedel kunne de sagtens få, men nu må vi huske på, at husgerningslærere var der mangel på. Derfor drog vi meget fortrøstningsfulde, men også spændte, hjem. Så en aften, da vi var på besøg i Hirtshals hos Jakobs morbror, ringede telefonen, og der var én fra Øster Hornum, der sagde, at stillingerne var vores. Vi var selvfølgelig glade, men jeg har siden fået fortalt, at der var én i Øster Hornum som var mindre glad, for han havde regnet med, at han skulle være den nye skoles pedel. Det anede vi intet om, så vi glædede os til d. 1. oktober.

Vi flyttede d. 1. oktober, men skolen skulle først starte d. 4., så vi havde et par dage til at sondere terrænet og indrette os. Vi skulle bo på skolen i en lejlighed, som var indrettet med henblik på, at der skulle bo en ugift lærerinde. Nu blev det så pedellen, som fik lejligheden, og jeg fik lov at bo hos ham. Huslejen var 35 kr. pr. måned, og for varme skulle vi betale hvad 60 hl. koks kostede pr. 1. september. Der var installeret et oliefyr i kælderen, men da det var ret nyt med oliefyr, vidste man ikke hvor meget olie man brugte pr. år - så derfor denne underlige pris på varme. Der var heller ingen måler på hverken varme eller vand, så det var faktisk en ret rimelig husleje - særlig da familien voksede til seks personer plus en ung pige, som boede hos os. Så vidt jeg husker, var lejligheden på 85 m² og bestod af to stuer, soveværelse, badeværelse og køkken. Det passede fint til de to personer, vi var fra starten, men da familien ret hurtigt voksede, kneb det med pladsen - ikke mindst sovepladserne. Vi søgte så kommunen om at få lavet to værelser på loftet. Det fik vi bevilget, og der blev så også lavet en trappe, som havde opgang fra badeværelset. Det var den eneste mulighed, der var. Nu kunne vi så alle få en soveplads - men hvor længe?

Den gang kom storkene med børnene - eller gjorde de? Der skete i hvert fald det en dag, at der ganske symbolsk, landede fire storke på skolens tag, og jeg har aldrig - hverken før eller siden, set så mange storke på én gang. Nå, spøg til side. Jeg har også hørt en, der tolkede det sådan, at storkene var ude at skrive adresser op, da der året efter blev født fire børn i skolens nærmeste omegn. Nemlig Inga og Erik Bechs tvillinger, Anna og Niels Hermansens Else og vores Anni. Anni var vores tredje barn, så nu kneb det igen med plads, og vi søgte igen om et værelse og fik det. Nu var der så tre værelser på loftet, og da vi senere ikke havde behov for en ung pige i huset, passede det næsten.

Inden alt det her skete, må jeg hellere fortælle, hvordan skolen blev indviet d. 4. oktober 1955. På den dag var alle, der havde været med til at opføre skolen inviteret til indvielse. Der var arkitekten, som hed Rasmussen, byens håndværkere såsom murermester Søren Thrysoe, tømrermester Robert Rasmussen, tømrermester Carl Haase, malermester Hougaard, el-installatør Haddon Nielsen og flere, som jeg ikke husker. Godthaab - Øster Hornums sognerødder og skolekommissionens medlemmer var der også. Lærerne som dengang var Henry Sørensen, Elida Borup, Franz Julius, Niels Hermansen og mig, var der. Sørensen og fru Borup havde været lærere på den gamle skole, Julius var på Hæsum skole, som ved denne lejlighed blev nedlagt, Hermansen var blevet ansat i sommerferien og jeg var sidst ansat og også den yngste. Vi samledes på skolen som vi beså, mens vi gik rundt og hilste på. På et tidspunkt hilste jeg på Thrysoe, som var en munter og belevet mand, som præsenterede sig. Jeg havde aldrig hørt det navn nævnt før, så jeg syntes han sagde: "Fryser du"? Nej, jeg frøs (som nygift) ikke. Nå, vi kom til forståelse, da han med et glimt i øjet forklarede, at han hed Thrysoe.

Da vi havde set på skolen, gik vi ned i forsamlingshuset, hvor der blev holdt de reglementerede taler og vi fik kaffe. Vi to nye måtte også op at stå, så alle folk kunne se, hvordan vi så ud. Den gang kunne man ikke flytte upåagtet til Øster Hornum, så i dagene derpå blev jeg ofte mødt med tiltalen: Nå, du er nok den nye lærerinde! Jeg blev selvfølgelig tiltalt som lærerinde og fru Rams - andet var utænkeligt.

Dagen derpå var det så børnene, der var til indvielse. Øster Hornum-børnene kom i samlet trop sammen med Sørensen, fru Borup og Hermansen nede fra den gamle skole og Julius kom til skolen med Hæsumbørnene ad Estrupvej, som dengang hed Hæsumvej. Jeg havde ikke nogen rolle, da jeg jo var ny, så jeg husker, at jeg følte mig lidt udenfor.

Da børnene og lærerne var blevet forsamlet under baldakinen, holdt pastor Knudsen en tale. Jeg husker ikke alt, hvad han sagde, men én ting husker jeg. Han sag-

de noget om, at herfra kunne vi se kirken, og han ville håbe, at der fremover ville være et naturligt samarbejde og samhørighed mellem kirken og skolen. Det kan man så diskutere om der er. Kristendomsundervisningen har i hvert fald ikke den samme fremtrædende plads i skolen i dag, og der bliver vel heller ikke sunget morgensang hver morgen og bedt et fadervor. Det var jo en selvfølge, at skoledagen dengang begyndte med en salme, et fadervor og endnu en salme eller et vers.

Senere var der "Åben hus" for forældrene i den nye skole. Vi lærere blev anbragt i forskellige lokaler, som vi havde tilknytning til. Hermansen skulle f. eks. være i sløjdlokalet og jeg i skolekøkkenet. Forældrene var ved at falde i svime over så flot køkkenet var, og det var også flot efter den tids målestok Tænk sig, der var varmt vand i hanerne og rustfri stålplader på bordene. Spisebordene var dog hvidskurede, for børnene skulle lære at skure en træflade. Vi skurede da også pligtskyldigt bordene hver uge i den tid, jeg havde husgerning.

Det havde jeg de første 17 år. I starten var det kun pigerne, som havde husgerning, og det havde de tre eller fire timer ugentlig i 6. og 7. klasse. Senere fik drengene også husgerning - først på frivillig base. Det var gensidigt, så både elever og lærer kunne sige fra, hvis det ikke gik, som det skulle. Det må det åbenbart have gjort, for jeg husker i hvert fald ikke, at der var nogle, som faldt fra i løbet af skoleåret. Men det gav en forandring, da drengene kom med. De var noget "større i slavet", så det var mere påkrævet at vaske gulve efter timerne. Det gav også mere liv i timerne. Drengene var mere forskellige end pigerne var. Nogle drenge gik til faget med liv og lyst, mens andre vist hellere ville have været fri for timerne. Så vidt jeg husker, var alle drengene med.

Efter alle indvielser skulle hverdagen så i gang. Jeg fik tildelt en 3. klasse, som jeg skulle være klasselærer for. Klassen var på fjorten børn, som dels var fra Øster Hornum og dels fra Hæsum. Der var ti piger og fire drenge, og det jeg husker om dem var, at drengene ikke kunne få et ben til jorden. Det var en ren pigestyret klasse. Jeg var jo også en pige. Den gang skulle læreren jo kunne "styre" en klasse. Jeg kan sammenligne det med, når man får en hund. Så skal man markere, at det er mig, som har magten, og den må rette sig efter sin herre. Sådant var det også med børnene, som måtte rette sig efter læreren, som da også tit blev bedømt ud fra hvor megen ro, han/hun kunne skaffe i klassen. For at få ro måtte man bruge næsten alle midler. Man måtte også give en lussing. Spanskrøret var dog afskaffet. Meget af undervisningen var som før, men jeg husker, Sørensen indførte formskrift, hvilket gav anledning til megen diskussion. Forældrene argumenterede med, at børnene ikke kunne læse hvad bedsteforældrene skrev, og bedsteforældrene kunne ikke læse, hvad børnene skrev. Én sagde, at han ville i hvert fald ikke have en kontorelev, som skrev formskrift. Af nye fag var der tegning, sløjd og husgerning. Hermansen havde de fleste tegnetimer, og jeg husker mange fine udstillinger af tegninger i forbindelse med, at vi havde eksamen. Hermansen havde også sløjd, og jeg havde husgerning. Det var også meningen, at jeg skulle have gymnastik, men da jeg på den tid var temmelig plaget af astma, magtede jeg det ikke. Jeg kunne dog ikke blive fritaget for gymnastiktimerne, men skolekommissionen kunne dog godtage, at fru Julius blev vikar på de betingelser, at jeg betalte hende, og det gjorde jeg så i en del år.

Vi havde "eksamen" en gang om året i slutningen af skoleåret. Den dag kom hele skolekommissionen og overværede undervisningen en hel dag. Der var udstillet, hvad børnene havde produceret i årets løb aftegninger, håndarbejde, ting fra sløjd og skriftlige opgaver. Jeg husker dagen nærmest som en festdag, hvor børnene måtte have slik med i skole, og lærerne spiste til middag sammen med skolekommissionen (lærerne betalte).

Tiden gik hurtigt, og pludselig havde vi juleferie. Da gymnastiksalgulvet ikke var blevet alt for godt lakeret fra starten af, besluttede Jakob og jeg, at vi ville skure og lakere gulvet, inden vi tog på juleferie hos familien i Vendsyssel. Da børnene var gået hjem fra skole, gik vi i gang, og næste dag, d. 23. december om eftermiddagen, var vi færdige. Men så rejste der sig en snestorm af format. Himmel og jord stod i ét. Lærer Sørensen og fru Sørensen var taget til Aalborg for at gøre de sidste indkøb, men de sneede inde og kom ikke hjem før næste dag. Jakob og jeg sad næsten uden mad, for vi skulle jo fejre jul ude, og jeg ved godt, at man siger, at man kan leve af kildevand og kærlighed, men det var nu ikke sådan, vi havde forestillet os vor første jul i vort nystiftede hjem. Den 24. havde jeg en søster, der kom med Københavnerbåden til Aalborg om morgenen. Vi besluttede så at køre derud, så hun kunne køre med os nordpå. I Aalborg vidste man ikke om vejen var ryddet til Brønderslev, men vi tog chancen. Det gik, men vejen var kun ryddet i ét spor mange steder. Det var vores første jul i Øster Hornum, og jeg tror aldrig, jeg glemmer den.

Vi trivedes - jeg gjorde i hvert fald, og vi ventede vort første barn i august måned, men det var dårlig planlægning, for jeg havde kun barselsorlov én måned før og én måned efter fødslen, så den første frimåned faldt i sommerferien. Der var ingen børnepasning i kommunalt regi, så vi ansatte en ung pige i huset - først halvdags - senere heldags, da barn nr. to var på vej. Så sagde hun op! Det forstår jeg godt, for i de 1½ år, hun var hos os, fik vi to børn. Senere fik vi yderligere to børn, men da havde vi fået en pige, som kunne styre både børn og hus, og hun var hos os i syv år, så da hun rejste var vi ovre det værste hvad børnepasning angik.

Det, at vi boede på skolen, gav både fordele og ulemper. Vi brugte ingen tid på vejen til og fra arbejde, og Jakob opdagede straks, hvis fyret var gået ud, eller strømmen svigtede. Med hensyn til børnene, havde det sin fordel, at Jakob havde bedst tid til at se til dem om formiddagen, mens jeg havde bedre tid om eftermiddagen, i tilfælde af at de var syge. Vi kunne altid gå hjem til spisetiderne, og vi har altid indtaget alle måltider sammen indtil børnene skulle skifte skole i konfirmationsalderen. Men der var ikke så meget privatliv. Jeg husker engang, jeg lå i barselseng, en elev kom op til mig, for de havde håndgerning, og vikaren havde ikke tid, da der var så mange, som skulle hjælpes, og så var det hurtigere at smutte op til mig. Der var også støjen fra gymnastiksalen, som kunne gå - særlig mig - på nerverne. Når der blev spillet bold, kunne det rigtig larme, når bolden ramte endevæggen, som stødte op til vores stuevæg. Huslejen var som før fortalt 35 kr. pr. måned i starten, men den steg efterhånden, og jeg tror, vi gav 800 kr. i starten af halvfjerdserne. Det, syntes vi, var lidt rigeligt, og da vi ikke havde noget skattefradrag, betalte vi en ret høj skat, og så besluttede vi at bygge et hus på Søndervænget i 1972. Vi flyttede ind i februar måned 1973.

Lejligheden på skolen blev da inddraget til undervisning, for børnetallet var stigende, så der var ved at være pladmangel. Denne udvidelse slog dog ikke til, så i 1976 udvidede man skolen, så den fik dobbelt så stort et areal som det oprindelige. Jeg husker ikke børneantallet, men der var to klasser på næsten alle årgange.

Som årene gik forandredes skolebygningerne, men det gjorde undervisningen, lærerne, børnene og forældrene også. Undervisningen foregik i begyndelsen nærmest på samme måde som da jeg gik i skole i trediverne. Alt hvad vi skrev, blev skrevet med blyant eller pen og blæk. Men så kom kuglepennen, og det var en revolution. Så blev vi fri for svineriet med blæk. Skulle læreren have formidlet

fælles opgaver til børnene, blev de skrevet på tavlen. Senere fik vi en spritduplikator, men det var et værre svineri, og det færdige produkt var da heller ikke særlig tilfredsstillende. Men så kom den store nyhed - en fotokopimaskine. Nu kunne vi lave opgaver i massevis, og det gjorde vi. Skolen havde jo ikke sit eget budget, så der var frit slav. Da vi startede i skolen i 1955 foregik alle indkøb på den måde, at man købte, det man havde brug for hos boghandler Høholt i Nibe, uden at spørge hverken Per eller Poul. Regningen blev så sendt til kommunen. Og tro mig eller ej, der blev brugt betydelig mindre end nu. Lige efter jeg blev pensioneret i 1991, ved jeg, der blev indkøbt computere, men da var jeg heldigvis skredet. En ting er at sidde og "lege" med en computer herhjemme hos sig selv, og så at undervise på den. Jeg tror, det ville gøre mig stresset.

I dansk blev der først undervist efter "Søren og Mette". Et læsesystem som jeg anser for det bedste, der nogensinde er lavet. Jeg opdagede da også til min store glæde, at det var det lærerne ofte tyede til, da jeg senere kom til at undervise i specialundervisning.

I mange år havde vi regning i regnetimerne, og jeg tror, der var mange børn, der kedede sig i disse timer. Men så blev regning til matematik, og det gav faget et løft, for det var meget mere alsidigt. Jeg husker tydeligt den første klasse, jeg havde, hvor vi startede med matematik i 1. klasse. Det var en ganske speciel oplevelse for mig, for nu var jeg nødt til at forberede mig mindst lige så meget til timerne, som børnene måtte. Jeg måtte sætte mig ind i en helt ny tankegang, og det var ikke altid lige let for en efterhånden ældre lærer. Men jeg husker de børn som en hel særlig klasse. Når jeg ikke kunne finde ud af hvad opgaven gik ud på, så hændte det flere gange, at der gik et lys op for et af børnene, og på den måde fandt vi løsningen. Det blev en sejr for eleven, og mig gik der ikke skår af.

Som jeg skrev i starten, måtte man give lussinger i 1955, men det blev da heldigvis afskaffet, og lærerne fik et mere afslappet forhold til eleverne - og omvendt. Vi har altid været dus i skolen, men senere, da der kom nye lærere til, blev det også almindeligt med at være på fornavne. Det opnåede jeg dog aldrig - måske fordi mit efternavn er så kort - eller fordi mit fornavn dengang var ret sjældent. Jeg havde engang en pudsigt oplevelse. Timen var forbi, men én af drengene var ikke blevet smølet færdig, og som han stod der, spurgte han: "Hvad hedder du?". "Du ved da godt, at jeg hedder fru Rams" svarede jeg. "Nej, jeg mener, hvad hedder du rigtig?". "Nå, du mener, hvad jeg hedder til fornavn". "Ja!". "Jeg hedder Klara". Så kikkede han vist på mig og sagde "Det passer ikke". Så tosset et navn havde han dog aldrig hørt, og han troede simpelthen, det var et navn, jeg ville binde ham på ærmet.

I 1955 var vi fem lærere, men vi havde meget sjældent lærermøde. Vi fungerede nærmest som fem enelærere. I mit lærerforløb husker jeg lærermøderne udvikle sig fra et årligt møde under selskabelige former en aften (dog ikke i Øster Hornum), senere møder efter behov, så møder en gang om måneden, og endnu senere møde en gang om måneden og også derimellem, når der var behov.

Der var syv klasser og fem lærere. Vi havde 36 timer på klassen om ugen. Dertil kom, at Anna Julius ret hurtigt kom til med nogle håndgernings- og gymnastiktimer. Alle børn gik i skole hver dag. De yngste mødte senere end de store børn. De små havde to eller tre timer daglig.

Folkebiblioteket blev ikke brugt til klasselokale fra starten af. Jeg husker dog jeg havde tre elever til dansk i biblioteket. De havde valgt tysk fra (det kunne man nemlig de første år med tysk). I starten havde man håndgerning i klassen ved skolekøkkenet. I dette lokale havde man også naturhistorie, fysik og sang. Tegning havde man i klasselokalene fra starten af, men senere blev det i kælderen. Det var nok da det blev til formning. I starten spiste man madpakker i kælderen (det var ulækkert). Jeg husker også, at Sørensen øvede kirkekor til jul i kælderen. Det lød fantastisk godt, for akustikken var god der.

Ligesom forholdet mellem lærere og elever blev mere afslappet hen ad vejen, så blev det det også mellem lærerne - ikke mindst da der kom yngre og mindre højtidelige lærere til. Der skete selvfølgelig også forandringer, når skolen skiftede leder, og det oplevede jeg tre gange, mens jeg var ansat. Først var der lærer Sørensen, så Flemming Retbøll - eller bare Flemming, og senere kom Ole med efternavnet Pedersen. Om børnene har forandret sig gennem tiderne, ved jeg ikke, men hvis de har, så vil jeg vove den påstand, at de har forandret sig til det bedre. Jeg følte det lettere at være lærer, da jeg forlod skolen, end da jeg begyndte. Der var et mere kunstigt og stift forhold mellem lærer og elev i 1955 end

der var i 1990. I de sidste år af min lærertid var børnene mere åbne, nogle vil måske sige for frimodige. Men alt andet lige så må man indrømme, at der er sket en sund udvikling de sidste 100 år. Se engang på de gamle skolefoto i Lokalhistorisk Arkiv, og læg mærke til, hvor knugede børnene ser ud på de gamle billeder, og hvor selvbevidste de er på de nye.

Det er for resten ikke så mærkeligt, hvis børnene har forandret sig, for det har forældrene også. I "gamle" dage så man nærmest ikke forældrene på skolen, bortset fra de få som vovede sig til eksamen. Så blev der indført forældremøder. Hvornår kan jeg ikke huske. På den tid arbejdede de fleste forældre jo hjemme, og de fleste havde ikke en uddannelse, så læreren var oftest den "klogeste". Møderne foregik på den måde, at alle forældrene mødtes i deres barns klasse, og læreren fortalte noget om, hvordan det gik klassen som helhed. Forældrene kunne selvfølgelig spørge, hvis de havde nogle spørgsmål, men dem var der ikke mange af. Senere fik forældrene dog flere oplysninger vedrørende deres eget barn, på den måde, at hver af forældrene fik ved ankomsten en seddel med et nummer, som stod for deres barn. Når så læreren omtalte f. eks. nr. 5, skulle de forældre, med det nummer høre godt efter, for så var det deres barn, som blev omtalt. Men det var jo kun forældrene, der vidste det - troede man, men de andre forældre sad sikkert og gættede på, hvem det var, der blev omtalt så pænt eller så dårligt. Senere indførte man forældrekonsultation.

Som tiden gik og Øster Hornum voksede, kom der nye folk og flere forældre af en anden observans end den før omtalte til. Det bevirkede, at lærerne nu ikke længere var de klogeste. De nye forældre var virkelig bedre uddannet og klogere, så nu begyndte de at stille krav, for deres børn skulle jo videre. Det kunne godt give en gammel lærer sved på panden, men jeg følte mig også meget lille og ydmyg.

Dette er noget af det, jeg har oplevet i mit liv ved Øster Hornum skole i tiden 1955 - 1991. Det er muligt, det ikke er den hele sandhed, og det er muligt, at hvis mine gamle elever skulle berette det samme, så ville det lyde helt anderledes, men bemærk så, at jeg ikke skriver, det er virkeligheden, men at det er, som jeg husker det. Et godt og virksomt liv.

Øster Hornum Skole i 1960'erne